

DOI: <https://doi.org/10.36719/2789-6919/45/83-88>

Əli Sultanlı

Milli Aviasiya Akademiyası

doktorant

<https://orcid.org/0009-0004-2426-4526>

A.Sultanli@oilfund.az

Makroiqtisadi siyasətin formalaşması mənbələri və formaları

Xülasə

Makroiqtisadi siyasət milli iqtisadiyyatın sabitliyini, davamlı inkişafını və sosial rifahını təmin etmək məqsədilə həyata keçirilən hökumət tədbirləri sistemidir. Bu siyasətin formalaşması bir sıra nəzəri yanaşmalara və praktiki reallıqlara əsaslanır. Mənbələr sırasında iqtisadi nəzəriyyələr, beynəlxalq təşkilatların tövsiyələri, dövlətin fiskal və monetar imkanları, sosial-iqtisadi şərait, eləcə də siyasi iradə mühüm yer tutur. Siyasətin formaları isə fiskal siyasət, monetar siyasət, valyuta siyasəti, struktur siyasəti və gəlir siyasətidir. Məqalədə bu mənbələr və formalar təhlil edilir, müxtəlif iqtisadi məktəblərin mövqeyi müqayisə edilir və Azərbaycan kontekstində praktiki tətbiqləri qiymətləndirilir.

Açar sözlər: makroiqtisadi siyasət, fiskal siyasət, monetar siyasət, iqtisadi sabitlik, inflyasiya, iqtisadi artım

Ali Sultanli

National Aviation Academy

PhD student

<https://orcid.org/0009-0004-2426-4526>

A.Sultanli@oilfund.a

Sources and Forms of Macroeconomic Policy Formation

Abstract

Macroeconomic policy is a system of government measures implemented to ensure the stability, sustainable development, and social welfare of the national economy. The formation of this policy is based on various theoretical approaches and practical realities. Among its sources are economic theories, recommendations from international organizations, the state's fiscal and monetary capacities, the socio-economic environment, and political will. The main forms of macroeconomic policy include fiscal policy, monetary policy, exchange rate policy, structural policy, and income policy. This article analyzes these sources and forms, compares the perspectives of different economic schools, and evaluates their practical application in the context of Azerbaijan.

Keywords: macroeconomic policy, fiscal policy, monetary policy, economic stability, inflation, economic growth

Giriş

Makroiqtisadi siyasət dövlətin iqtisadiyyat üzərində qurduğu strateji nəzarət vasitələrindən biridir. Onun məqsədi iqtisadi artım, məşğulluq səviyyəsinin artırılması, inflyasiyanın nəzarətdə saxlanması, tədiyyə balansının tarazlaşdırılması və maliyyə dayanıqlığının təmin olunmasıdır. Bu siyasətin uğurla həyata keçirilməsi üçün onun formalaşmasında istifadə olunan nəzəri və praktiki mənbələrin düzgün təhlili və tətbiqi vacibdir. Makroiqtisadi siyasət, ölkə səviyyəsində iqtisadi artımın stimullaşdırılması, inflyasiyanın cilovlanması, işsizliyin azaldılması və ümumi iqtisadi sabitliyin təmin olunması üçün hökumət tərəfindən tətbiq olunan alətlər və yanaşmalar toplusudur.

Bu siyasətin formalaşması iqtisadi nəzəriyyələrin, institusional çərçivələrin, tarixi təcrübələrin və beynəlxalq tendensiyaların təsiri ilə həyata keçirilir.

Tədqiqat

XX əsrin ortalarından etibarən, Keynesçilik, Monetarizm və daha sonrakı yeni klassik yanaşmalar makroiqtisadi siyasətin formalaşmasına nəzəri baza təmin etmişdir. İqtisadi qərarların verilməsi zamanı maliyyə və pul siyasətləri əsas vasitələr olaraq çıxış edir. Bu siyasətlərin tətbiqində mərkəzi banklar, hökumət qurumları və beynəlxalq təşkilatların rolunun artması, siyasət formalarının dinamik və kontekstual olaraq dəyişməsinə gətirib çıxarmışdır.

I. Makroiqtisadi siyasətin əsas mənbələri:

Makroiqtisadi siyasət həm iqtisadi artımın təşviqinə, həm də inflyasiya, işsizlik, ödəmə balansını kimi makroiqtisadi dəyişənlərin tənzimlənməsinə yönəlmişdir. Onun formalaşması müxtəlif elmi, praktiki və institusional mənbələrə əsaslanır və müxtəlif formalarda həyata keçirilir. Makroiqtisadi siyasətin formalaşması müxtəlif mənbələrdən qaynaqlanır.

Makroiqtisadi siyasətin əsas mənbələri arasında iqtisadi nəzəriyyələr, beynəlxalq təcrübə, statistika və milli prioritetlər xüsusi yer tutur. Klassik, keynci və monetar yanaşmalar bu siyasətin əsas nəzəri bazasını təşkil edir. Klassik yanaşma dövlətin iqtisadiyyata müdaxiləsini minimum səviyyədə görürsə, Keyns nəzəriyyəsi aktiv dövlət müdaxiləsini zəruri sayır. Monetaristlər isə pul təklifi və inflyasiyanın idarə olunmasını ön plana çəkirlər. Bu nəzəri əsaslar praktiki olaraq milli iqtisadiyyatlarda istifadə edilən siyasət formalarının seçilməsində mühüm rol oynayır. Praktiki baxımdan, makroiqtisadi siyasətin formalaşmasında statistika orqanlarının verdiyi real vaxt məlumatları və beynəlxalq təşkilatların – MKB, ÜTT və Dünya Bankının tövsiyələri də vacibdir. Həmçinin, ölkələrin sosial-iqtisadi prioritetləri, siyasi sistemin tələbləri və seçici gözləntiləri də bu siyasətin yönünü formalaşdırır.

Keynesçilik iqtisadi tsikllərin idarə olunmasında dövlətin aktiv iştirakını zəruri hesab edir. Keynesin fikrincə, “hökumət, ümumi tələb səviyyəsini tənzimləməklə iqtisadi sabitliyi təmin edə bilər” (Keynes, 1936). Hökumət xərcləri və vergi siyasəti vasitəsilə iqtisadiyyatın stimullaşdırılması və ya cılovlanması həyata keçirilir. Keynesin tövsiyələrinə əsasən, böhran dövrlərində dövlət xərcləri artırılmalı, artım dövrlərində isə azaldılmalıdır. Buna qarşı olaraq, monetaristlər xüsusilə, Milton Friedman pul təklifinin sabit və öncədən müəyyən edilmiş qaydalar çərçivəsində idarə olunmasını təklif etmişdir (Friedman, 1968).

Makroiqtisadi siyasətin forması, ölkənin tarixi təcrübəsi və sosial-iqtisadi quruluşundan asılı olaraq fərqlənə bilər. Məsələn, 2008 maliyyə böhranından sonra Avropa İttifaqında daha sərt büdcə qaydaları qəbul edildi ki, bu da siyasətin “austerity” modelinə yaxınlaşmasına səbəb oldu (Krugman, 2012).

Beynəlxalq Valyuta Fondu (IMF), Dünya Bankı və Dünya Ticarət Təşkilatı kimi qurumlar ölkələrin makroiqtisadi siyasətlərinə təsir göstərməkdədir. Onların tövsiyələri və şərtləndirən kredit proqramları daxili siyasətlərin formalaşmasına birbaşa təsir edir. Mərkəzi banklar, xüsusilə qiymət sabitliyini təmin etməklə, inflyasiya gözləntilərini idarə edən əsas tərəflərdən biridir. Məsələn, Avropa Mərkəzi Bankı və ABŞ Federal Ehtiyat Sistemi siyasət .

Mankiv makroiqtisadiyyatı “iqtisadiyyatda cəmi gəlir, məşğulluq, qiymətlər və iqtisadi artım kimi ümumi səviyyədə dəyişənlərləri araşdıran elm sahəsi” kimi izah edir. Onun düşüncə tərzinə görə iqtisadi artım uzunmüddətli dövrdə bir ölkənin həyat səviyyəsinin yüksəlməsinin əsas determinantıdır. Sabit makroiqtisadi mühit aşağı inflyasiya, sabit faiz dərəcələri, balanslı büdcə artımı təşviq edir. Mankiv dövlət siyasətinin xüsusən, fiskal və pul siyasətinin – iqtisadi artıma təsirini vurğulayır və qeyd edir ki, düzgün idarə olunan siyasət investisiyaları təşviq edir, bu isə məhsuldarlığın və artımın əsas mənbəyidir (Mankiv, 2019).

Samuelson və Nordhaus klassik və keynci yanaşmaların iqtisadi siyasətə təsirini müqayisə edərək dövlət müdaxiləsinin zəruriliyini vurğulayır və iqtisadi artımı “əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəlməsi üçün əsas şərt” kimi dəyərləndirirlər. Onların fikrincə, iqtisadi artım həm istehsal gücündə, həm də əmək məhsuldarlığında davamlı yüksəlişi tələb edir. Texnoloji irəliləyiş, kapitalın yığılması və insan kapitalının inkişafı iqtisadi artımın əsas mənbələridir. Onlar ictimai sərmayələrin,

yəni təhsil, infrastruktur və tədqiqat xərclərinin uzunmüddətli artım üçün mühüm olduğunu qeyd edirlər (Samuelson, Nordhaus, 2010).

Makroiqtisadi siyasətin əsas formalarına fiskal, monetar, valyuta və xarici ticarət siyasətləri daxildir. Fiskal siyasət dövlətin büdcə gəlirləri və xərcləri vasitəsilə iqtisadi fəaliyyətə təsir göstərir. Monetar siyasət isə əsasən Mərkəzi Bank tərəfindən pul təklifi və faiz dərəcələri üzərindən həyata keçirilir. Valyuta siyasəti milli valyutanın sabitliyinin qorunması və rəqabət qabiliyyətinin təmin edilməsinə yönəlmişdir. Xarici ticarət siyasəti isə idxal-ixrac tarazlığının qorunması və iqtisadi açıq strategiyaların tətbiqinə xidmət edir.

Blanchard makroiqtisadi artımı istehsal potensialının genişlənməsi və iqtisadi dövrlərdən kənarda davamlı inkişaf kimi şərh edir. O, potensial ÜDM və real ÜDM fərqi ön plana çəkir və bu fərqi daraldılması üçün siyasətlərin düzgün yönəldilməsinin vacibliyini vurğulayır. Blanchard qeyd edir ki, makroiqtisadi sabitlik (yəni inflyasiyanın idarə olunması, dövlət borcunun effektiv tənzimlənməsi) artım üçün zəruri şərtədir (Blanchard, 2021).

Əhmədov qeyd edir ki, makroiqtisadi artım təkcə statistik göstərici deyil, həm də ölkənin sosial-iqtisadi inkişafını və siyasi sabitliyini təmin edən əsas amildir. O, keyfiyyətli artım anlayışına önəm verir, yəni yalnız ÜDM-in artması deyil, bu artımın bərabər bölgüsü, ətraf mühitə təsiri, məşğulluğa təsiri də nəzərə alınmalıdır (Əhmədov, 2012).

Yekun olaraq bu müəlliflərin ortaq qənaəti budur ki, iqtisadi artım makroiqtisadi siyasətin həm nəticəsi, həm də hədəfidir. Sabit makroiqtisadi mühitin qurulması artımı təşviq edir, iqtisadi artım isə dövlətə bu sabitliyi qorumaq və inkişaf etdirmək üçün əlavə alətlər təqdim edir.

Pul siyasəti əsasən mərkəzi banklar vasitəsilə həyata keçirilir. Faiz dərəcələrinin tənzimlənməsi, açıq bazar əməliyyatları və ehtiyat normativləri bu siyasətin başlıca alətləridir. Pul siyasəti inflyasiyanın tənzimlənməsi və iqtisadi artımın stabilləşdirilməsi üçün əhəmiyyətlidir. İqtisadi artım mərkəzi bankların faiz siyasətinə birbaşa təsir göstərir: Yüksək artım inflyasiyanı yüksəldə bilər, bu zaman faiz dərəcələri artırıla bilər. Aşağı artım və ya durğunluq şəraitində isə faizlər azaldılır, kreditləmə təşviq edilir.

Araşdırmalardan bəlli olur ki, uzunmüddətli iqtisadi artımı təmin etmək üçün institusional islahatlar, təhsil, əmək bazarı və texnoloji inkişaf sahəsində tədbirlər bu siyasətin əsasını təşkil edir. İxracat təşviqləri, gömrük tarifləri, valyuta məzənnələrinin idarə olunması ölkənin makroiqtisadi tarazlığına təsir göstərən əsas siyasət vasitələrindəndir. Beləliklə, iqtisadi artım makroiqtisadi siyasətin həm məqsədi, həm də əməliyyatda istiqamətləndiricisi rolunu oynayır. Artımın sürəti, keyfiyyəti və davamlılığı hökumətin tətbiq etdiyi siyasət alətlərinə birbaşa təsir edir. Bu səbəbdən, makroiqtisadi siyasət strategiyaları iqtisadi artım meyllərinə əsaslanaraq çevik və qabaqlayıcı şəkildə qurulmalıdır.

2. Azərbaycanın makroiqtisadi siyasəti: neft gəlirlərinin idarə olunması və fiskal dayanıqlığın təmin olunması

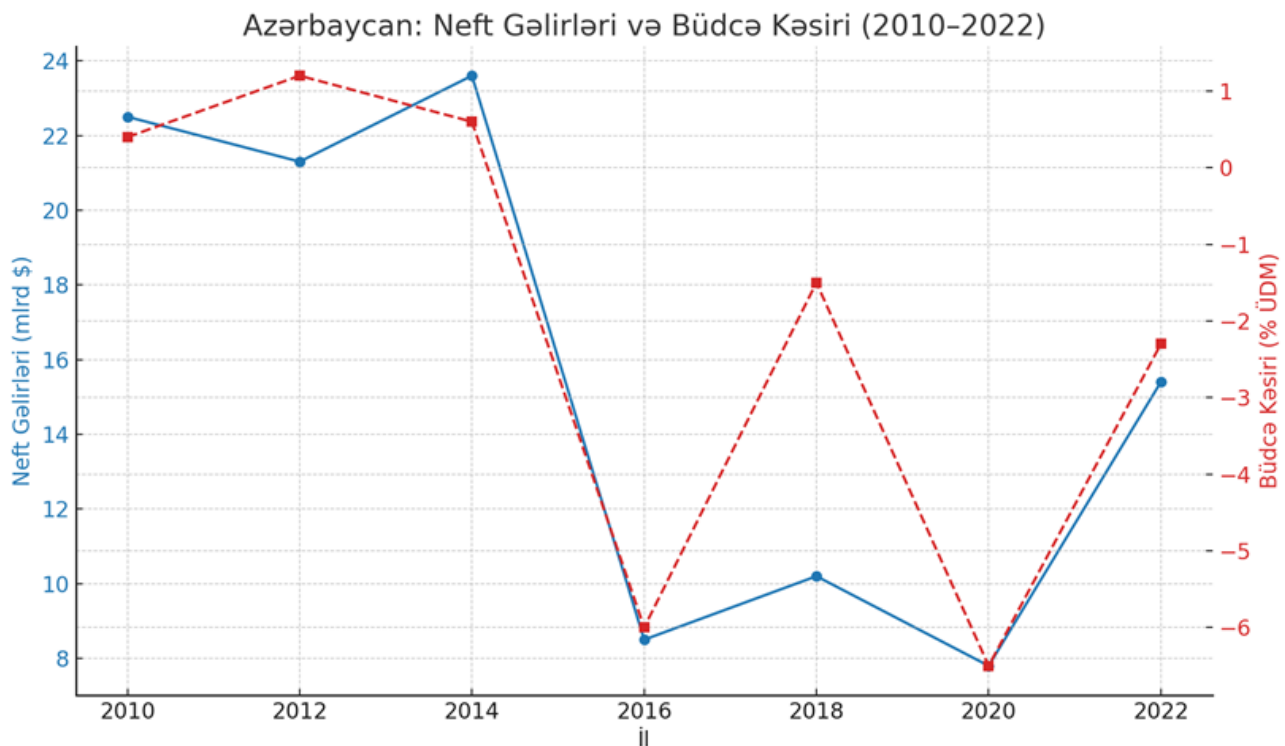
Azərbaycanın makroiqtisadi siyasəti XX əsrin sonlarından etibarən neft sektorundan asılılıq fonunda formalaşmışdır. Neft və qaz sektorundan əldə olunan gəlirlər ölkənin ümumi daxili məhsulunun (ÜDM) və ixracatının əsas hissəsini təşkil etmişdir. Bu səbəbdən Azərbaycan hökumətinin makroiqtisadi siyasəti uzun müddət ərzində neft gəlirlərinin effektiv idarə olunmasına və fiskal sabitliyin qorunmasına yönəlmişdir.

E.Süleymanov Azərbaycan iqtisadiyyatı nümunəsində iqtisadi artımla makroiqtisadi sabitlik arasındakı qarşılıqlı əlaqə təhlil olunur. Onun nəticələrinə görə neft gəlirləri əsasında əldə edilən artım iqtisadi sabitliyi təmin etsə də, uzunmüddətli sabitlik üçün bu gəlirlərin şaxələndirilməsi və qeyri-neft sektorunun inkişafı vacibdir. Artım müvəqqəti xarakter daşıyarsa və struktur islahatları ilə müşayiət olunmazsa, bu zaman inflyasiya təzyiqləri, büdcə asılılığı və iqtisadi dalğalanmalar qaçılmaz olur (Mankiv, 2019).

Neft gəlirlərindən asılı olan ölkələr üçün başlıca makroiqtisadi çağırışlardan biri “resurs lənəti” (resource curse) və Hollandiya xəstəliyidir (Dutch disease). Sachs və Warner bu anlayışı izah edərək qeyd edirlər ki, təbii sərvətlərdən yüksək gəlir əldə edən ölkələrdə digər sektorlarda inkişafın geriləməsi, institusional keyfiyyətin zəifləməsi və iqtisadi sabitliyin pozulması halları müşahidə olunur.

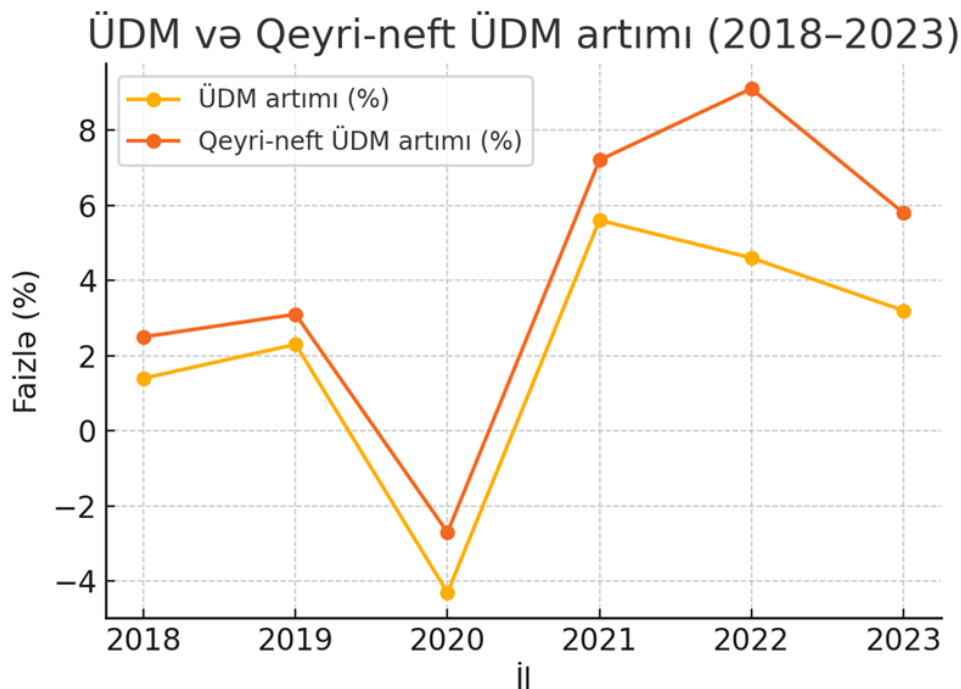
Azərbaycan bu riskləri nəzərə alaraq 1999-cu ildə Azərbaycan Neft Fondunu (ARDNF) təsis etmişdir. Bu fondun əsas məqsədi neft gəlirlərini şəffaf və uzunmüddətli fiskal siyasət çərçivəsində idarə etmək, gələcək nəsillər üçün ehtiyat yaratmaq və iqtisadiyyatın qeyri-neft sektoruna dəstək verməkdir. Əldə olunan təcrübə göstərir ki, bu siyasət müəyyən qədər uğurlu olmuşdur. Alimlərin fikrincə, fiskal siyasət yalnız gəlirləri paylaşmağa deyil, həm də vergi bazasını genişləndirməyə və qeyri-neft sektorunda gəlir əldə etməyə yönəlməlidir. Bununla bağlı Dünya Bankının 2023 hesabatında da vurğulanır ki, Azərbaycanın fiskal dayanıqlığını gücləndirmək üçün dövlət investisiya layihələrinin səmərəliliyinin artırılması, dövlət-özəl tərəfdaşlığı mexanizmlərinin inkişafı və qeyri-neft sektorunun vergitutma bazasının genişləndirilməsi vacibdir.

Aşağıdakı qrafikdə 2010–2022-ci illər ərzində Azərbaycanın neft gəlirləri və dövlət büdcəsinin kəsiri arasındakı əlaqə əks olunmuşdur. Qrafikdən göründüyü kimi, neft gəlirlərindəki kəskin dəyişikliklər büdcə tarazlığına birbaşa təsir edir. Məsələn, 2015–2016-cı illərdə neftin qiymətinin kəskin enməsi nəticəsində dövlət gəlirləri azalmış, bu isə büdcə kəsirinin artmasına səbəb olmuşdur. Bu fakt makroiqtisadi siyasətin davamlılığı üçün fiskal ehtiyatların və diversifikasiya strategiyalarının vacibliyini ön plana çıxarır.

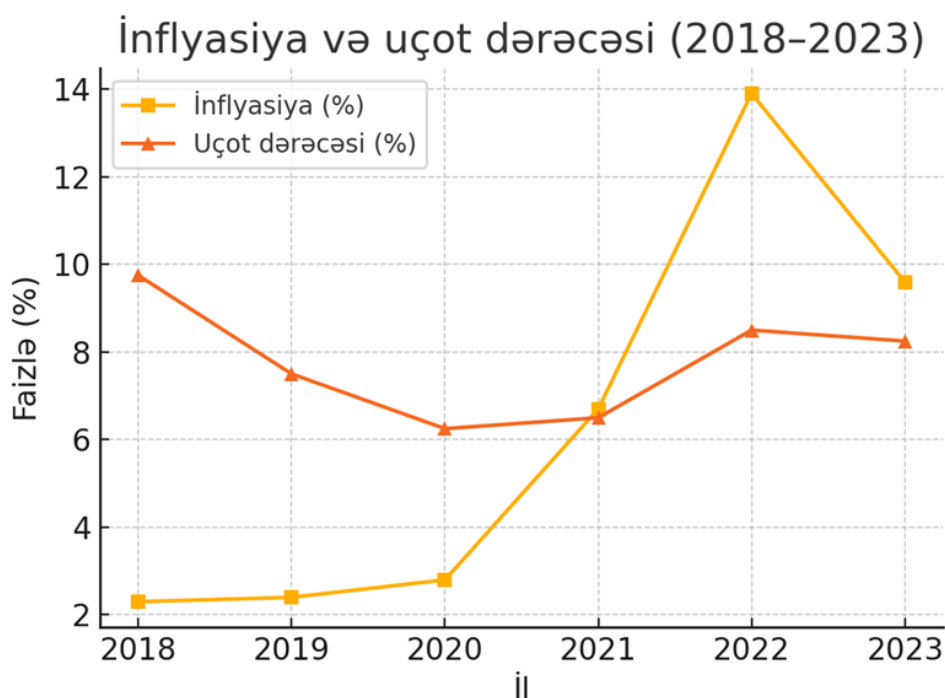

2020-ci ildə COVID-19 pandemiyasının və global enerji bazarındakı dalğalanmaların təsiri ilə həm neft gəlirləri azalmış, həm də büdcə kəsiri daha da dərinləşmişdir. Buna qarşı olaraq, 2022-ci ildə neft qiymətlərindəki artım büdcə balansını nisbətən stabilləşdirmişdir. Bu təhlil Azərbaycanın fiskal siyasətində neft asılılığının ciddi şəkildə nəzərə alınmalı olduğunu və fiskal dayanıqlığın təmin olunması üçün institusional və struktur islahatların davam etdirilməsinin vacibliyini göstərir.

Yuxarıda göstərilənlərdən belə nəticəyə gəlmək olar ki, Azərbaycanın makroiqtisadi siyasətində neft gəlirlərinin səmərəli və uzunmüddətli idarə olunması üçün mühüm addımlar atılsa da, struktur asılılıq hələ də qalmaqdadır. Müstəqil Mərkəzi Bank siyasəti, Neft Fondunun institusional gücü və fiskal qaydaların tətbiqi gələcəyə ümidverici istiqamətlərdir. Azərbaycan Respublikasında makroiqtisadi siyasət neft gəlirlərinin idarə olunması, qeyri-neft sektorunun inkişafı, fiskal dayanıqlığın təmin edilməsi və inflyasiyanın nəzarətdə saxlanması istiqamətində qurulmuşdur. Dövlət Neft Fondu vasitəsilə gəlirlərin sabitləşdirilməsi və gələcək nəsillər üçün ehtiyat toplanması məqsəd qoyulmuşdur.

Qrafik 1-də 2018–2023-cü illər ərzində ümumi daxili məhsul (ÜDM) və qeyri-neft ÜDM artım tempinin illik dəyişimi göstərilmişdir. Qrafikdən görünür ki, 2020-ci ildə həm ÜDM (-4.3%), həm də qeyri-neft ÜDM (-2.7%) azalma müşahidə olunmuşdur. Bu azalma COVID-19 pandemiyası və onun yaratdığı iqtisadi məhdudiyyətlər ilə əlaqəlidir. 2021-ci ildən başlayaraq iqtisadi canlanma baş vermiş, xüsusilə qeyri-neft sektorunda artım tempi 7.2%-ə çatmışdır. Bu müsbət dinamika 2022-ci ildə daha da güclənmiş və qeyri-neft ÜDM-də rekord 9.1% artım qeydə alınmışdır. Bu artım dövlətin qeyri-neft sektoruna yönəltdiyi dəstək tədbirləri, kənd təsərrüfatı, turizm və sənaye sahələrinə qoyulan investisiyalar nəticəsində mümkün olmuşdur. 2023-cü ildə isə artım tempi nisbətən yavaşlayaraq 3.2% (ÜDM) və 5.8% (qeyri-neft ÜDM) olmuşdur. Bu, qlobal iqtisadi qeyri-müəyyənliklərin və enerji qiymətlərindəki dəyişkənliyin təsiri ilə izah oluna bilər.

Qrafik 2-də illik inflyasiya göstəriciləri ilə Mərkəzi Bankın müəyyən etdiyi uçot dərəcəsinin dəyişimi müqayisəli şəkildə təqdim edilmişdir. İnflyasiya göstəriciləri 2021-ci ildən başlayaraq sürətlə artmağa başlamış və 2022-ci ildə 13.9%-ə çatmışdır. Bu yüksəliş dünya üzrə ərzaq və enerji qiymətlərinin artması, tədarük zəncirindəki pozulmalar və regional qeyri-sabitliklə bağlıdır. Uçot dərəcəsi isə 2018-ci ildə 9.75% olduğu halda, 2020-ci ilə qədər ardıcıl azaldılmış və 6.25%-ə qədər enmişdir. Bu dövrdə Mərkəzi Bank iqtisadi fəallığı stimullaşdırmaq məqsədi ilə yumşaq monetar siyasət yürütmüşdür. Lakin inflyasiyanın artması ilə əlaqədar 2022-ci ildən etibarən uçot dərəcəsi yenidən artırılmış və 2023-cü ildə 8.25%-ə çatdırılmışdır. Bu, inflyasiya gözləntilərini idarə etmək və pulun dəyərini qorumaq üçün atılmış addımdır.

Bu qrafiklər göstərir ki, Azərbaycanın monetar siyasəti çevik və vəziyyətə uyğunlaşdırıla bilən şəkildə həyata keçirilir. Mərkəzi Bank inflyasiyanın struktur səbəblərlə deyil, əsasən xarici mənşəli təzyiqlərlə bağlı olduğunu nəzərə alaraq həm faiz siyasətində, həm də pul kütləsinin idarə edilməsində balanslı mövqe nümayiş etdirmişdir.

Eyni zamanda “Azərbaycan 2030” strategiyası çərçivəsində qeyri-neft sektorunun gücləndirilməsi əsas prioritetlərdən biridir. Fikrimcə, bu siyasətlərin effektivliyini təmin etmək üçün aşağıdakı addımların atılması vacibdir:

- Qeyri-neft sektorunun makroiqtisadi siyasətdə payının artırılması;
- ARDNF və dövlət büdcəsi arasında daha şəffaf və məsuliyyətli əlaqənin qurulması;
- Sosial xərclərin nəticəyönlü şəkildə planlaşdırılması;
- Büdcə prosesində ictimai iştirakçılığın və hesabatlılığın gücləndirilməsi.

Nəticə

Makroiqtisadi siyasət ölkənin iqtisadi həyatının bütün sahələrinə təsir göstərən çoxşaxəli və strateji bir tənzimləmə vasitəsidir. Onun formalaşması üçün həm nəzəri biliklərə, həm də praktiki təhlillərə əsaslanmaq zəruridir. Azərbaycanda aparılan makroiqtisadi siyasət son illərdə qeyri-neft sektorunun inkişafı, büdcə gəlirlərinin diversifikasiyası, inflyasiyanın azaldılması və maliyyə dayanıqlığının təmin olunması istiqamətində uğurlu nəticələr vermişdir. Bununla belə, qeyri-neft sektorunda rəqabət qabiliyyətinin artırılması, innovasiya əsaslı iqtisadiyyatın formalaşması və fiskal intizamın gücləndirilməsi kimi məsələlər növbəti mərhələlərdə diqqət mərkəzində saxlanmalıdır. Beynəlxalq təcrübə göstərir ki, çevik, proaktiv və elmi əsaslara söykənən makroiqtisadi siyasət ölkənin uzunmüddətli iqtisadi rifahı üçün əsas şərtlərdən biridir.

Ədəbiyyat

1. Blanchard, O., Johnson, D.R. (2017). *Macroeconomics*. Pearson.
2. Beynəlxalq Valyuta Fondu. (2023). *World Economic Outlook Report*.
3. Əhmədov, H. (2012). *Makroiqtisadiyyat: nəzəriyyə və praktika*. ADİU
4. Friedman, M. (1968). The Role of Monetary Policy. *American Economic Review*. 58(1), pp.1–17.
5. Keynes, J.M. (1936). *The General Theory of Employment, Interest and Money*. Macmillan.
6. Krugman, P. (2012). *End This Depression Now*.
7. Mishkin, F.S. (2019). *The Economics of Money, Banking, and Financial Markets*. Pearson.
8. *Milli İqtisadiyyat və İqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə Strateji Yol Xəritəsi*. (2016).
9. Mankiv, N.G. (2019). *Macroeconomics*. Worth.
10. Süleymanov, E.L. (2015). İqtisadi artımın makroiqtisadi sabitliklə əlaqəsi. *Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası İqtisadiyyat İnstitutu Elmi Əsərləri*, 3(1), s. 45–56.
11. <https://ru.wikipedia.org/wiki/Qubernator>
12. <https://tr.wikipedia.org/wiki/Vali>

Daxil oldu: 08.02.2025

Qəbul edildi: 16.05.2025